

Instructions :-

- 1) Q. No. 1 to Q. No. 3 are compulsory.
- 2) Attempt any two questions from the rest.
- 3) Draw map, diagrams wherever necessary.

Q.1 Name and Mark the following features on the given map of India :- [05]

- i) Himalayan State
- ii) An area with Desert Soil
- iii) State with the highest population in India
- iv) Sahyadri Hill range
- v) Vidharbha region in Maharashtra

B) Match the following Livestock resources with their respective places:- [05]

Livestock Resource	Place
i) Gir	Nagpur
ii) Sahiwal	Kashmir
iii) Murrah	Saurashtra
iv) Nagpuri	Punjab
v) Pashimana	Haryana

Q.2. Represent the following data using Pie Diagram technique :- Interpret the same. [10]

Area under Arid conditions in India

States	% to total Geographical area
Rajasthan	54
Gujarat	25
Haryana	10
Punjab	08
Maharashtra	01
Andhra Pradesh	02

Q.3. Write Short Notes on :- (any two) [10]

- i) Relevance of Himalayas
- ii) Alluvial soil in India
- iii) Non-Conventional sources of energy
- iv) Densely populated areas in Maharashtra.

Q.4. Discuss various physiographic divisions of India. [10]

Q.5. Give simple classification of Forest in India. Describe any two Forest types. [10]

Q.6. Define the term Energy Crisis. Explain various causes of Energy Crisis in India. [10]

- Q.7. i) Define Sex-Ratio. Discuss the reasons behind low sex-ratio in India in the recent times. [10]
- ii) Describe the effects of Migration in Maharashtra.

वेळ : २ तास

मराठी भाषांतर

गुण : ५०

- सूचना : १) प्रश्न क्र. १ ते प्रश्न क्र. ३ आवश्यक आहेत.
२) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
३) योग्य ठिकाणी नकाशे, आकृत्या काढा.

प्र. १. अ) भारताच्या नकाशात खालील घटक दाखवून त्यांची नावे लिहा. (०५)

- १) हिमालयातील राज्य
- २) वाळूकामय मृदा असलेले क्षेत्र
- ३) भारतातील सर्वात जास्त लोकसंख्या असलेले राज्य
- ४) सह्याद्री डोंगर रांग
- ५) महाराष्ट्रातील विदर्भ प्रदेश

ब) खालील पशुधनाची जागानिहास जोडी लावा. (०५)

पशुधन	जागा
गिर	नागपुर
साहीवाल	काशमेर
मोराह	सौराष्ट्र
नागपुरी	पंजाब
पशीमाना	हरियाणा

प्र. २. खालील माहिती विभाजित वर्तुळे वापरून दर्शावा व त्याचे अन्वयार्थ (विश्लेषण) करा :- (१०)

भारतातील शुष्क हवामान असलेले क्षेत्र

राज्य	टक्केवारी
राजस्थान	५४
गुजरात	२५
हरियाणा	१०
पंजाब	०८
महाराष्ट्र	०१
आंध्र प्रदेश	०२

प्र. ३. टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)

- १) हिमालय पर्वताचे महत्त्व
- २) भारतातील गाळाची मृदा
- ३) अपारंपारिक ऊर्जेचे स्रोत
- ४) महाराष्ट्रातील सर्वाधिक लोकसंख्याची घनता असलेले क्षेत्र

प्र. ४. भारतातील विविध प्राकृतिक विभागांवर चर्चा करा. (१०)

- प्र. ५. भारतातील वनांची साधी वर्गीकरण सांगा. त्यापैकी कोणतेही दोन वनांचे प्रकार वर्णन करा. (१०)
- प्र. ६. 'ऊर्जा संकट' ह्याची व्याख्या सांगा. तसेच त्यामागची विविध कारणे स्पष्ट करा. (१०)
- प्र. ७. अ) लिंगगुणांतर ची व्याख्या सांगा. भारतातील सधपरिस्थितीत कमी लिंगगुणांतर असल्यामागच्या कारणांवर चर्चा करा. (०५)
- ब) महाराष्ट्रातील स्थलांतराचे परिणामांचे वर्णन करा. (०५)

